

70 års jubilæumsskrift

NORDVESTSJÆLLANDS NATURHISTORISKE FORENING

Den nyvalgte bestyrelse i 1963. Fra venstre
Keld Bennike, Per Ahrenst, Helge Nielsen m.fl.

1951 – 2021

Tidlig historie

Nordvestsjælland's Naturhistoriske Forening blev stiftet ved et møde på Jyderup Konditori den 22. september 1951. Initiativtagerne var kommunelærer Hans Andersen fra Kalundborg, skovrider Vilhelm Kjølby fra Bjergsted og konsulent Jens Christian Tvergaard fra Jyderup. Kontingentet var 5 kr. årligt pr. person.

Kjølby var den første formand, og den 7. oktober afholdt foreningen sin første ekskursion. Det var en svampetur til Delhoved og Bredevang Skov med overlærer K. Bjørnekær fra København som leder.

Natfugletur til Tissø den 16. juni 1963. Johs. Sørensen ses midt i billedet.

Efter svampeturen blev der holdt generalforsamling i det fri – en tradition der fortsatte næsten ubrudt frem til 1969. I 1970 vedtog 50 deltagere efter svampeturen at flytte generalforsamlingen til februar, det foregik på Jyderup Kro.

Vesterlyngen den 12. april 1964. Poul Valentin Jensen fra Zoologisk Museum var leder.

Den 7. februar 1971 afholdt foreningen sit første årsmøde. Dagen startede med en rask ekskursion i Kalundborg Inderfjord, hvor der sås toplærke, der dengang ynglede i Kalundborg. Derefter var der frokost på restaurant Gisseløre og generalforsamling, efterfulgt af et lysbilledforedrag om ekskursionen til Lapland året inden.

Der var en rigtig god stemning til årsmødet som derfor blev en succes, og siden er der hvert år holdt årsmøde. I 1984 foregik årsmødet i Bjergsted, og året efter flyttede det til Reersøhuset på Reersø. I 1995 blev årsmødet afholdt i Tuse Forsamlingshus, i 1996 i Kalundborg, men i 1997 flyttede det tilbage til Reersø. Siden 2003 har årsmøderne været afholdt i Holbæk.

Foreningen startede med et medlemstal på 17, og den første bestyrelse bestod foruden af initiativtagerne af adjunkt Andreasen fra Holbæk og fru Clausen fra Højsted. I de første år blev der gennemført

omkring 3-4 ekskursioner om året, men aktiviteten faldt til 1-3 ekskursioner om året. I 1961 gik natfugleturen til Røsnæs, i det vidunderlige naturterræn Vindekilde med stejle, kratbevoksede skrænter fandtes kantbælg. Der blev i alt noteret 36 fuglearter, herunder gulbug, der kan efterligne andre fugles sang. Efter turen samledes man til morgenkaffe i Ulstrup Forsamlingshus.

I 1962 var foreningen imidlertid ved at gå i stå og i 1963 sørgede Johs. Sørensen for, at der den 17. juni blev afholdt en natfugletur til Tissø med efterfølgende generalforsamling i Tissø Pavillonen. Turen startede klokken 02:30 og klokken 05:00 blev der serveret morgenkaffe og morgenbrød – og der blev valgt en ny bestyrelse.

Kjølby trak sig efter eget ønske som formand, han var den eneste fra den gamle bestyrelse der var med til mødet. Den nye bestyrelse kom til at bestå af postassistent Per Ahrenst fra Kalundborg, dyrlæge Keld Bennike fra Kirke Helsingø, lærer N. Mandø fra Vallekilde, terrazzomester Helge Nielsen fra Holbæk, murer Emon Jørgensen fra Eskebjerg, Kjølby og overlærer F. Gjaldbæk fra Hørve.

Botaniktur til Rørvig den 12. juli 1964. Leder: Tyge Böcher (med ternet skjorte) fra Københavns Universitet var leder.

Formændene og andre markante folk

Per Ahrenst flyttede til Nordvestsjælland fra Stubbekøbing på Lolland. Oprindeligt var det botanikken, der havde Pers store interesse, men til Helge Nielsens store fortrydelse skiftede han over og blev primært fugleman og en ivrig artsjæger. Han var sammen med Johannes Sørensen den primære drivkraft bag foreningens revitalisering i 1963, hvor han blev formand – en særdeles aktiv, dynamisk og initiativrig formand.

Per tog initiativ til, at foreningen udsendte to halvårsskrifter, en tradition der er fortsat til i dag, om end layoutet er moderniseret i flere omgange. Under Pers ledelse steg medlemstallet støt. Alene i 1965 kom er 50 nye medlemmer til og medlemstallet nåede 210, det toppede med ca. 400 medlemmer omkring 1980, dog fordelt på enkelt-medlemmer, familiemedlemmer og unge under uddannelse. Familie-medlemmer blev i optællingen sat til 2½.

Per begyndte selv at lede fugleture i 1966 og han blev en fremragende turleder. Han var formand for foreningen i 26 år, indtil 1989, og han fortsatte endnu nogle år med at lede fugleture. Frokosterne blev afsluttet med Pers energiske stemme: "Vi må videre".

Foreningens formænd

1951 - 1963	Vilhelm Kjølbj	Skovrider	Bjergsted
1963 - 1989	Per Ahrenst	Postassistent	Kalundborg
1989 - 1990	Eilif Sørensen	Politibetjent	Gørlev
1990 - 1994	Annelise Würtz	Kemiker	Fensmark
1994 - 2003	Knud Pedersen	Pensionist	Ornum
2003 - 2013	Erik Hansen	Pensionist	Jyderup
2013 -	Vagn Gotfredsen	Pensionist	Holbæk

I mange år skrev Per alene foreningens medlemsblad og han indførte at bladet dels indeholdt foreningens program, dels referater af arrangementerne og dels stort og småt om spændende iagttagelser på egnen. Han arrangerede foreningens ture og ledede selv mange af dem. Per sørgede også for, at foreningens ture blev fyldigt omtalt i de

Per Ahrenst ved Tissø i 1963.

Vagn Gottfredsen ved Udby Enge i 2021.

lokale aviser: Kalundborg Folkeblad, Holbæk Amts Venstreblad og Sjællands Tidende. Ofte deltog journalister i turene. Per og senere Keld Bennike skrev mange artikler om turene til aviserne. De lokale aviser har også gennem årene skrevet om foreningens programmer.

Per samlede et væld af avisudklip i tolv scrapbøger. Han døde desværre allerede som 63-årig – i 1997. Han blev bisat fra Reersø Kirke. Per havde ønsket at deltagerne skulle indbetale penge til DOF i stedet for at komme med blomster; pengene gik til beskyttelse af krøttoppede pelikaner i Grækenland.

Eilif Sørensen overtog formandsposten i 1989, men allerede året efter flyttede han til Bornholm. Han skrev i sin programerklæring,

at han ville køre foreningen videre i den gode ånd, den var i. Det har de senere formænd også gjort – de har kort sagt været forandringsresistente og bagstræveriske personer. Efter Eilif overtog Annelise Würtz roret, men hun stoppede brat i 1994 – hun havde ikke længere overskud til opgaven.

Knud Petersen havde sagt OK til at blive næstformand, hvilket han troede var risikofrit. Men han måtte ta' over da Annelise stoppede. Knud ville dog ikke være formand, så han var 'fungerende formand' lige indtil 2003; hans kone Else blev kasserer. Knud, Else, Helge Nielsen og Keld Bennike var de primære drivkræfter i foreningen i 1990'erne; de gjorde en uvurderlig indsats for foreningen. Knud og Else arrangerede foreningens tur til Donau Deltaet i Rumænien, på turen sås pelikaner, ellekrager, biædere og havslanger.

Botaniktur til Nekselø den 8. august 1965. Bjørn Hjort-Olsen var leder.

Keld Bennike blev medlem af foreningen i 1958, han var med til gen-rejse foreningen i 1963 og han var et aktivt medlem af bestyrelsen indtil 2012; han var i en periode kasserer og senere sekretær. Han ledede fugleture fra 1972 og indtil 2011 og han blev udnævnt til æresmedlem da han trådte ud af bestyrelsen. Efter Else overtog Nete Hein posten som kasserer – hun udførte et stort arbejde, også med at notere de planter som Helge bestemte på botanikturerne. I 2003 tog

Erik Hansen fra Jyderup over som formand. Han havde gerne set en yngre mand på posten, men påtog sig jobbet. Erik blev i 2013 afløst af Vagn Gotfredsen, der i dag leder foreningen med fast hånd. Sammen med sin hustru Inge har Vagn ledet talrige planteture og arrangeret flere storture for foreningen.

Turlederne

Foreningens hovedaktivitet har gennem alle årene været at arrangere ture for medlemmerne. De fleste ture har fokuseret på blomsterplanter eller fugle, men vi plejer også at have to svampeture hvert efterår. Vi har også haft ture med fokus på insekter bredt, sommerfugle, natsværmere, snudebiller, edderkopper, flagermus, padder, krybdyr, hjorte, fisk, geologi, forstbotanik, ferskvandsbiologi, forurening og på en enkelt tur så vi på mosser.

Svampetur den 25. september 1966. Leder: Henry Dissing, Københavns Universitet.

Foreningen har haft mange dygtige turledere, som har været uvurderlige for foreningens liv. Johannes Sørensen der var postbud i Kalundborg og som nævnt var med til at stifte foreningen ledede foreningens fugleture fra 1952. I 1963 var det som nævnt ovenfor, hans indsats der gjorde, at foreningen ikke gik i opløsning.

Johannes Sørensen var en ivrig jæger, en dygtig fugleman og stor naturelsker. Han ydede en stor indsats for foreningen og han betød kolossalt meget for interessen for fuglene, og fugleturene under hans ledelse var meget velbesøgte. Hans store viden og erfaring kombineret med naturglæde og fortælleevner åbnede manges øjne for naturen og især for fuglene.

Johannes Sørensen var selvskrævet til at indtræde i bestyrelsen, men det ville han ikke. Men han gjorde et stort arbejde for at skaffe nye medlemmer og propagandere for foreningen. Han fortsatte som leder og siden med-leder af fugleture indtil 1969. Sidste gang vi så ham i foreningen var i 1971, da han uventet dukkede op til morgenkaffen efter natfugleturen ved Bromølle. Det var foreningens hidtil største publikumssucces med 215 deltagere, der blev delt op i fire hold. Johs. Sørensen blev under en tur til Røsnæs-spidsen i september 1966 tildelt foreningens hæderstegn: en gulspurv i guld på sølvbund med nål, og han blev foreningens første æresmedlem. Ved 40-års jubilæet skrev Per Ahrenst, at Johs. Sørensen var den person, der havde betydet mest for foreningen. Jeg mener dog, at denne hæder ubetinget må gå til Per selv.

I 1965 begyndte overlærer Bjørn Hjort-Olsen at lede botanikturene. Den første tur gik til Tuse Næs og handlede særligt om græsser. I 1969 var storer målet for en tur til Præstemosen nær Dønnerup Gods. Hjort fortsatte som ekskursionsleder og foredragsholder frem til 1986, hvor han måtte stoppe af helbredsgrunde. Hjort har en meget stor del af æren for, at botanikken fik en stor plads i foreningen, og Helge Nielsen kan betragtes som elev af Hjort. Hjort kunne holde lange foredrag om hver eneste planteart, det var ikke nok blot at sætte et navn på planten.

Under hans inspirerende ledelse gik mange i gang med at trænge dybere ind i floraens mystik. Det skyldes også hans indsats, at foreningen igennem en længere årrække indsamlede frø af vilde

planter til Botanisk Have i København, og at foreningen deltog i kortlægningen af de botaniske lokaliteter på Sjælland, som Palle Gravesen fra Fredningsstyrelsen stod for. Hjort-Olsen blev udnævnt til æresmedlem af foreningen i 1983, på det tidspunkt var han flyttet fra Nordvestsjælland til Solrød Strand.

Geologitur til Røsnæs i 1978. Leder: Trolle Bagger med alpehue fra Kalundborg Gymnasium.

Efter Hjort-Olsen blev Helge Nielsen den primære leder af foreningens botanik-ture. I 1960'erne var Helge med-leder på foreningens natfugleture og han holdt i 1964 lysbilledforedrag om Kirgisistan. I 1970 var Helge for første gang leder af en svampetur; han fortsatte med at lede svampeture indtil 2008 og planteture indtil 2009.

I 1987 spiste Helge nogle svampe, som han havde fået af en bekendt. Han blev syg og kom med ambulance på sygehus, hvor hans puls blev meget svag, hvorfor han blev flyttet til intensivafdelingen. Fra sygehuset blev der ringet til giftcentralen på Bispebjerg Hospital, og lidt efter fik Helge atropin som modgift for giftig trævulhat – og snart efter blev han rask. Men det var en alvorlig advarsel for Helge! I 1972 begyndte han sammen med Hjort og Henrik Nielsen at lede botanikturere.

Helge Nielsen var en af de mest markante personer i foreningens historie, han var en ivrig fotograf og han viste ofte

lysbilleder af planter eller fra foreningens ture ved årsmøderne. Helge havde en fænomenal hukommelse og hans viden om den danske flora var næsten uden grænser. Han formåede med sin store entusiasme at formidle sin interesse og viden til foreningens medlemmer, hvilket trak mange planteinteresserede til.

I 1992 stiftede Helge 'mandagsholdet', hvor plantefolk hver mandag aften i sommersæsonen tog på ekskursion i lokalområdet og om vinteren sad på skolebænken med Helge som lærer. Mandagsholdet er i dag blevet en central del af foreningens aktive liv; nu er undervisningen dog ikke længere begrænset til planter. Helge blev udnævnt til æresmedlem i 1993 og han sad i bestyrelsen i 47 år, vi savner hans hvide murerkasket.

Henrik Nielsen fra Holbæk indtrådte også tidligt i bestyrelsen, han ledede mange planteture for foreningen, ofte sammen med Helge. Henrik samlede et stort herbarium som han overdrog til foreningen, der senere overdrog det til Aarhus Universitet. På sine ældre dage specialiserede Henrik sig i mosser, en stor vanskelig gruppe planter. Henrik blev det tredje æresmedlem af foreningen, han døde ligesom Bjørn Hjort-Olsen i 2004.

Fugletur til Tissø den 6. maj 1978.

En anden markant skikkelse i foreningen som var medlem af bestyrelsen i mange år og leder af fugleture var Kjeld Jørgensen. Kjeld kom fra Nordvestsjælland men boede i Østsjælland. Det var Kjeld der i

1973 på Mallorca indførte vrøvleordet 'hybadabaska', som vi i mange år brugte i stedet for skål. Her skal også nævnes den dygtige fuglemand Steffen Brøgger der kom fra Gørlev, han var med i NVNF's bestyrelse i en årrække og har været næstformand i Dansk Ornitologisk Forening.

I en længere årrække ledede Poul Printz mange af vores svampeture, Poul var specialist i skørhatte og skrev en række artikler i Botanisk Forenings blad Urt. Af andre turledere kan nævnes Birger Prehn, Torben Wolff, Thorkild Andersen, Fritz Raae, Kirsten Dreyer, Flemming Byskov, Asger Andersen, Philip Hubbard, Bent Stovgård, Gerth Nielsen, Finn Jensen, Johannes Bang, Hanne Gelting, Vagn og Inge og mange andre. I de senere år har Jens Folke ledet vores svampeture.

Botaniktur til Skamlebæk den 25. juli 2020.

De fleste ture er blevet ledet af dygtige amatører, men vi har også haft stor glæde af en række professionelle folk. Trolle Bagger, der var lærer ved Kalundborg Gymnasium, ledede i en årrække geologiske ture. Tyge Böcher, Jon Feilberg, Hans Guldager, Niels Faurholt, Peter Wind, Per Hartvig, Søren Grøntved og Henry Dissing har ledet botanikturer og svampeture for foreningen, disse dygtige professionelle botanikere har været med til at højne det faglige niveau på foreningens ture.

Natfugleture

Fra foreningens start var natfugleture en central del af foreningens liv. Foreningens første natfugletur gik til Delhoved Skov i 1952, der var 50 deltagere og Johs. Sørensen var leder sammen med Guildahl. I de næste 13 år ledede Johs. Sørensen alene den årlige natfugletur. I 1965 hørte vi en græshoppesanger på tur til Enghaveskoven nær Vejrhøj, det var første gang arten blev registreret i Nordvestsjælland.

Natfugleturene var i mange år store trækplastre, således deltog der i flere år mere end 200 folk i turene. Det var tradition, at turene afsluttedes med morgenkaffe, for eksempel i Bjergsted Forsamlingshus, i pavillonen ved Tissø, i Jyderup Kro eller Bromølle Kro. Der var en helt speciel stemning på disse ture, hvor vi oplevede fuglene vågne og solen stå op. I 1990'erne aftog interessen for natfugleturene, som vi derfor stoppede med at gennemføre.

Ture til øer

Foreningen har gennemført en lang række ø-ture. Det første mål var den naturskønne ø Nekselø i 1953, siden har vi besøgt Nekselø yderligere otte gange, senest i 2019. Naboøen Sejerø har vi besøgt seks gange. I Storebælt har vi besøgt Agersø (seks gange), mens Omø har fået besøg fem gange. I 1988 gik turen til Romsø, båden sejlede fra havnen på Reersø. Der var 50 der havde meldt sig, men båden måtte kun medtage 38 folk. Musholm og Sprogø har vi hver besøgt en enkelt gang.

I Isefjorden har vi besøgt Orø og i Roskilde fjord Eskildsø, i Øresund Saltholm (fem gange) og Hven (en enkelt gang). I Kattegat

har vi besøgt Samsø tre gange, første gang i 1970 hvor vi blandt andet så stor gyvelkvæler; samt Anholt og Læsø hver en gang, fokus for disse ture var planter.

I Limfjorden har Fur fået besøg, i Vadehavet Rømø og Mandø og ved Fyn Langeland, Æbelø og Lyø. Bornholm besøgte første gang i 1971, det var en to-dages botanisk ekskursion, siden har vi besøgt øen yderligere tre gange. Udover Hven har vi i Sverige to gange været på den dejlige ø Hallands Väderö.

Tur til Hallands Väderö i maj 1979.

Storture

I 1967 gennemførte foreningen sin første udlandstur der gik til Øland, det var hovedsageligt en botanisk ekskursion under ledelse af Hjort-Olsen, turen foregik i bus og der var 45 deltagere. Øland har vi i alt besøgt syv gange, de fleste gange om forsommeren for at se orkideer og andre planter. Den ene tur var dog i september, hvor det især var et stort træk af traner der imponerede. Gotland har været målet tre gange.

I 1968 var målet Neusiedlersee i Østrig, turen derned foregik i tog, togturen varede 20 timer. Søen ligger i den flade del af Østrig og vi oplevede flokke af skestørke, dværghejrer og pirol ved rede. Den ene dag besøgte Schneeberg i den alpine del af Østrig. Turens fokus var

fuglelivet ved Neusidlersee, men der blev også botaniseret ivrigt, ikke mindst på Schneeberg, hvor der voksede edelweiss og hvor der også var gemser. I 1970 gik turen til Ammarnäs i Lapland, 42 folk deltog i denne tur der bød på lange vandreture, hvor vi blandt andet oplevede lille kjove ved rede, odinshøns, fjeldvalmue og koralrod.

Fra turen til Kaukasus i 1989.

I foråret 1973 gik turen til Mallorca, for mange af deltagerne var det første gang, de kom ud at flyve. Vores buschauffør syntes at vi var meget underlige, fordi vi ikke ville stoppe hver gang vi kom forbi et værtshus. Vi oplevede munkegrib, eleonorafalk, johannesbrødtræer og flueblomst. I 1977 gik turen til Israel, det var første rejse uden for Europa, men rejsen blev fulgt af ture til Sri Lanka i 1981, Gambia i 1982 og Marokko i 1985. I 1979 gik turen til den alpine del af Østrig, og i 1984 stod Norge på programmet, vi besøgte øen Runde med fuglefjelde, hvor der yngler lunder, rider, mallebukker mm.

Halkidiki i Grækenland var målet i 1987, det var den sidste stortur Per arrangerede og ledede. Under turen sejlede deltagerne rundt om Athos halvøen, der er en strengt afspærret munkerepublik. I 1989 gik turen til den russiske del af Kaukasus, det er utroligt at det kunne lade sig gøre, det var Helge og Keld der arrangerede denne tur,

hvor der blandt blev set stor hornugle og murløber. Siden har foreningen arrangeret ture til Polen (1992), Extremadura i Spanien (1994), Rumænien (1999), Gran Canaria (2006), Madeira (2007), Island (2015), Skotland (2017), Tenerife (2019) og Færøerne (2020).

Storturene har altid været populære, og deltagerne har fået mange gode, uforglemmelige og minderige oplevelser for livet. De fleste deltagere på vores ture er – naturligvis – mere eller mindre interesserede i naturhistorie, men vores ture er bestemt også åbne for folk, der mest deltager for hyggens skyld. Det er især Dorrit, Inge og Hanne der står for hyggen, ikke mindst med feltfrokost og hjemmebagte kager. Jeg tror at alle deltagere sætter pris på det sociale liv og det gode sammenhold på turene – og i foreningen i det hele taget. Og alle får sikkert også lært noget nyt på vores ture. I foreningen har vi altid bestræbt os på at holde billige ture, ofte har vi overnattet under ret primitive forhold – ikke mindst på turen til Island, hvor vi også selv stod for madlavningen.

Det er imponerende, at vores lille forening har kunnet gennemføre alle disse storture. Ja faktisk er vores forening mig bekendt den eneste forening, der igennem mange år har arrangeret naturhistoriske ekskursioner langt udover Danmarks grænser. Det kan vi bestemt være stolte over!

‘Små storture’

Udover de egentlige storture har foreningen arrangeret talrige mindre ture til Sverige. Den første tur til Skåne foregik i 1968, det var en trækfugletur til Falsterbo i september, turen foregik i bus. Den mest interessante iagttagelse var en rød glente, der dengang var en sjælden fugl i Skåne. I 1969 var der igen tur til Falsterbo og for første gang en vintertur til Skåne, på turen sås fire kongeørne og en havørn. I de første år blev turene til Skåne gennemført som endagsture, men det skete flere gange at turene blev ramt af usigtbart vejr, hvilket betød at udbyttet blev meget ringe. Derfor begyndte vi i 1983 at gennemføre turene til Skåne som weekendture.

Færøerne juli 2020.

Helge og Keld, 2012.

De første år overnattede vi i sovesale på det dengang primitive vandrerhjem Romelstugan på Romelåsen, men siden fandt vi det hyggelige vandrerhjem i Tranås. Den første gang vi ankom til Tranås var der dog ikke plads til os. Det viste sig, at vi havde bestilt overnatning på et forkert Tranås, som lå 400 km mod nord. Heldigvis fik vi plads på Ystad vandrerhjem, kun 26 km væk. Vandrerhjemmet var ellers lukket, men bestyreren dukkede op i smoking og så kunne vi klare os selv. Vi havde store dåser med forløren skildpadde, som vi kunne varme. Morgenmaden klarede vi også. Som Dorrit bemærkede for nyligt: Det er en tur vi aldrig glemmer, humøret var højt.

Samlet har foreningen arrangeret et godt stykke over 50 ture til Skåne, og vi har oplevet både spurveugle, høgeugle, stor hornugle og vildsvin. I de senere år har vi noteret op til ca. 25 havørne, og i 2019 så vi både havørn, kongeørn og kejserørn. Vi har også oplevet et stort stigende antal af de flotte, elegante røde glenter. Desuden har vi flere gange været ved Hornborgasjön for at se på tranedans om foråret. I

2009 havde vi det held at opleve urfugle på deres spilleplads i Skövde Skydeterræn, et prægtigt syn – uden tvivl den turs højdepunkt.

Det flotte Forsaka vandfald nær Degeberga er Skånes højeste vandfald. Vi kalder det Dorrits vandfald fordi det var Dorrit, der oprindeligt foreslog, at vi skulle besøge det. I dag er lokaliteten et fast indslag i vores vinterture til Skåne. Her den 11. februar 2012.

Foreningens første tur til Tyskland var i 1974. Turen blev gennemført på to dage, det var før der fandtes hviletidsregler for buschauffører. Turen startede fredag midt om natten og vi var således fremme på Eiderstedthalvøen ved daggrø. Den største oplevelse var omkring 2500 bramgæs – i dag ville det blive betegnet som en lille flok. På hjemturen så vi ravne i Sønderjylland, arten var dengang næsten udryddet i Danmark, der var kun nogle enkelte ynglepar i Sønderjylland.

Siden har vi en enkelt gang været tilbage i Nordvest-Tyskland, og desuden besøgt Rügen to gange, Fehmern en enkelt gang og vi har også været på trappetur nord for Berlin. I 1975 var vi så heldige at opleve to sabinemåger i Hanstholm Havn, på en weekendtur til Nordvestjylland, hvor vi overnattede på Sømmandshjemmet i Hanstholm. Sabinemåge er en yderst sjælden gæst i Danmark. I 1976 oplevede vi at høre 2-3 urfugle på Randbøl Hede, det var kort før arten uddøde i Danmark.

Fra trappeturen til Tyskland i april 2014.

Foredrag

Foreningen har tradition for at arrangere foredrag i vintermånederne. Det første foredrag blev holdt i efteråret 1965, det foregik på Centralbiblioteket i Holbæk. Det næste foredrag var på Højskolehjemmet Dannevirke – også i Holbæk. I de følgende mange år blev foredragene holdt på skift mellem Holbæk og Kalundborg. Helge Nielsen holdt mange lysbilledforedrag, hvor han viste fotos af planter fra sine rejser. En anden hyppig foredragsholder var Erik Nielsen fra Skælskør. Han var en globetrotter der allerede i 1960'erne og 1970'erne besøgte fjerne dele af kloden. Erik Nielsen var desuden en utrættelig dirigent ved årsmøderne i næsten 30 år.

Foredragsholderne har de sidste årtier fortrinsvis været 'eksperter udefra'. Vi har behandlet mange forskellige emner, som f.eks. ringmærkning af fugle, Danmarks skove, truede arter (rødlisten), tangskove, sommerfugle, bier, mus og flagermus.

Vipperødbussen ved Prora på Rügen i oktober 2018.

Motala og andre foreninger

I 1978 indledte foreningen et samarbejde med Motala Biologiska Föreningen i Östergötland i Sverige, og i maj måned kom 15 svenske medlemmer til Nordvestsjælland, hvor NVNF gennemførte ture til Snebris Skov, Reersø, Tissø og Nekselø. Svenskerne var især glade for at se hvidbrystet præstekrave, der dengang yngede ved Flasken ved Reersø. I juni måned var 36 medlemmer fra NVNF på genvisit i Östergötland – det var en begivenhedsrig tur. Tåkern som er en af Sveriges bedste fuglelokaliteter blev besøgt og på Omberg var der store mængder flotte akelejer.

Samarbejdet med vores venskabsforening fortsatte i en del år men ebbede efterhånden ud. Kenneth Engström fra Motala var gift med en kvinde fra Sri Lanka, og han havde besøgt øen mange gange. Det var således på hans initiativ, at NVNF kunne drage til Sri Lanka i 1981. Ellers har vi haft fælles ekskursioner til Falsterbo og Øland.

I dag har NVNF samarbejde med en række foreninger. Det gælder Midtsjællands Naturhistoriske Forening, Naturhistoriske Forening for Nordsjælland, Natur-Øst, DOF Vestsjælland og Danmarks Naturfredningsforening.

Fugletur til Tissø den 10. marts 1968.

Andre aktiviteter

Gennemførelse af ekskursioner og foredrag har været foreningens helt primære arbejdsfelt, men NVNF har også været engageret i at passe på naturen. Allerede i forbindelse med svampeturen i 1951 rettede foreningen en appel til jægerne om at skåne de få rovfugle, der var tilbage. Det blev fremhævet, at rovfuglene udgør en pryd for vores fauna, og at den skade de kunne forvolde på vildtet var minimal. Per Ahrenst var utrættelig, når naturens interesser stod på spil.

Per delte sin naturinteresse med Pia, som han nåede at få 23 gode år sammen med. Per deltog som repræsentant for NVNF i et møde om driftsplanerne i Odsherred Skovdistrikt og kom med kommentarer til en række områder. Foreningen kom med indsigelse

mod en lokalplan, der omfattede udvidelse af et sommerhusområde på Røsnæs.

Foreningen protesterede ligeledes over, at amtsplantagen i Odsherred blev solgt til en privatmand. I forbindelse med fredningen af Saltbækvig deltog foreningen i flere møder og forsøgte at agitere for en vis offentlig adgang til området, dog uden held. Foreningen arbejdede også for at få Flasken og Vejlen ved Reersø fredet, det lykkedes i 1979. Et tema der optog sindede i mange år var barberingen af vores grøftekanter. Heldigvis er slåningen ikke så intens i dag som tidligere. Foreningen kæmpede i 8 år for at få anlagt en P-plads på Vesterlyngen, det skete i 1975.

A: Anette Andersen og Inge Schellerup botaniserer på Alleshave den 29. juli 2020. B: Per Hartvig har guidet mange ture for foreningen, her ved Skamlebæk den 25. juli 2020.

En sag der også vakte stor opsigt i foreningen var fundet af rovfuglesakse på Katstrup Gods den 30. marts 1974. Efter sagen blev anmeldt orienterede politiet godset om, at man dagen efter ville komme og besigtige forholdene, men da var saksene fjernet. Ved

kriminalretten i Slagelse nægtede både skytten og godsets forpagter ethvert kendskab til sagen – de hævdede, at saksene måtte være opsat af krybskytter. Heldigvis havde vi gode fotos af saksene, og både skytten og forpagteren blev idømt ret store bøder. Også i jægerkredse blev det fordømt, at skytten på godset brugte den slags barbariske metoder til at bekæmpe rovfugle.

Vipperød Bustrafik

I 1970'erne begyndte NVNF at bruge Vipperød Bustrafik til busturene, og vi har været umådeligt glade for dette samarbejde. Vi har nu og da fået udfordret Jan, ikke mindst om vinteren på ture i Skåne. På busturene til Østrig i 1979 og Norge i 1984 kørte vi med Vipperød Bustrafik, og på turen til Island i 2015 havde vi lejet en gammel bus som Jan kørte. Det var noget af en udfordring, fordi gearkassen var i uorden. Dorrit er fantastisk til at hygge om folk, og Jan og Dorrit skaber sammen en rigtig god stemning i bussen.

Lunder på Mykines. Færøerne juli 2020.

Afslutning

I de første år af foreningens historie blev der som nævnt afholdt 3-4 ekskursioner om året. I 1963 var der fire og i 1964 seks ekskursioner,

heraf den ene til Sejerø. Hertil kom tre foredragsaftener. I løbet af et par år steg aktiviteten til ca. to arrangementer per måned.

I alt har foreningen arrangeret hen ved 1200 ture eller foredrag, svarende til et gennemsnit på omkring 20 arrangementer om året. Efter denne målestok må vores lille forening vist være en af de mest aktive grønne foreninger i Danmark, måske kun overgået af Dansk ornitologisk Forening og Danmarks Naturfredningsforening, der begge er langt større foreninger.

Ved 40-års jubilæet i 1991 skrev Per Ahrenst: "Foreningens fremtid tegner vel ikke alt for lys, medlemstallet falder, medlemmernes gennemsnitsalder stiger, mange andre foreninger afholder naturture og fjernsynet drager". Foreningen har bestemt ændret karakter, den er blevet en forening for 60+ folk, men den er stadig i fuld vigør, og i disse år stiger medlemstallet endog.

Mange andre foreninger præges på sammen måde af ældre folk, det er dem der har tid og kræfter tilovers, og der kommer jo hele tiden ældre folk til. Jeg tror at Per, hvor han end befinder sig, er glad for at foreningen lever videre i hans ånd.

Tak

Tak til Vagn Gotfredsen der opfordrede mig til at skrive om foreningens historie. Tak til Pia Ahrenst som har overdraget et stort materiale om foreningen til mig. Tak til Hanne Gelting og Peter Blumensaadt for gode kommentarer til hæftet. Tak til Hanne, Eva Søndergaard og Hans Henrik Larsen for fotos.

Ole Bennike

Ole Bennike er opvokset i Kirke Helsing i Nordvestsjælland. Som barn blev han slæbt med på foreningens ture, se side 2 i dette hæfte. Han har tilrettelagt og guidet ture for foreningen om geologi, fugle og planter men især naturhistorie i bred forstand.